

LAG- OCH EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE

nr 10/1977-78 med anledning av lantstingsmannen Olof M. Janssons m fl hemställningsmotion angående utarbetande av förslag till lag om landskapsbidrag till privata vägars underhåll m.m.

Med anledning av ovannämnda hemställningsmotion, varöver landstinget inbegärt lag- och ekonomiutskottets utlåtande får utskottet, som i ärendet hört lagberedningschefen Christer Jansson, överingenjören Anders Lindholm, distriktsingenjören Sven-Olof Lindfors, lantrådet Alarik Häggblom och häradshövdingen Sune Carlsson samt ytterligare landstingets lagutskott, vördsamt anföra följande:

Motionärernas förslag kan uppdelas i tvänne huvudfrågor. Dels borde en lag stiftas som möjliggör utgivande av landskapsbidrag till underhåll av enskilda vägar. Dels borde den nya lagen innehålla stadganden om sådana vägars förvaltning.

Beträffande den första frågan hänvisar motionärerna till 93 § lagen angående ändring av lagen om enskilda vägar (FFS 728/77) vilket lagrum, enligt deras uppfattning, skulle möjliggöra utgivande av bidrag för underhåll till ca 20 stycken bilskogsvägar, om lagrummet blott gällde i landskapet.

Utskottet har dock funnit att motionärerna härvidlag varit väl optimistiska emedan de i 13 § förordning angående ändring av förordningen om enskilda vägar (FFS 998/77) ingående tillämpningsstadgandena för nämnda 93 § är såpass stränga, att det torde finnas mycket få om ens någon väg i landskapet som uppfyller de däri stadgade kraven. Stadgandena i förordningen har följande lydelse:

"Såsom i 93 § 1 mom. lagen om enskilda vägar avsedd väg, vilken på orten är av avsevärd betydelse för samfärdseln, anses sådan väg, inom vars gränsområde finns fast bosättning i betydande omfattning eller vilken allmänt användes även för annan trafik än för transporter vägdelägarna till godo, eller sådan väg, vilken eljest bör anses vara av avsevärd betydelse för samfärdseln på orten.

Såsom i 93 § 1 mom. lagen om enskilda vägar avsedd tillfartsväg till fast bosättning anses väg, vilken användes för den fasta bosättnings trafik till

lokalt förvaltnings- eller servicecentrum.

Ovan i 2 mom. avsedd väg bör ha en längd av minst 1 km. Av vägande skäl kan dock beslutas, att bidrag beviljas även för väg som är kortare."

Å andra sidan har utskottet enhälligt omfattat tanken att det är ett rättvisekrav att även personer, som bor på gamla bosättningsplatser till vilka kommunalväg inte finns dragen, på något vis bör få del av den samhällsservice det utbyggda allmänna vägnätet erbjuder övriga ~~invånare~~ i landskapet. Att dylika avsidesboende med landskapsmedel delvis skulle kompenseras för sina merkostnader på grund av upprätthållande av enskilda vägar, har utskottet därför funnit helt skäligt.

Till frågan om nödvändigheten av att stifta en ny lag för att möjliggöra utgivande av ovan antydda bidrag till underhåll av enskilda vägar, önskar utskottet anföra följande.

Lagstiftningsbehörigheten beträffande ägovägar tillkommer, enligt ett Högsta domstolsutlåtande av den 05.04.1963, jämlikt 13 § 1 mom. 8 p Självstyrelselagen landskapet. Högsta domstolens ställningstagande grundar sig på att landskapet enligt lagrummet har rätt att lagstifta beträffande idkande av jordbruk. Möjligen skulle Högsta domstolen idag anse att lagstiftningsbehörigheten beträffande enskilda vägar i vid bemärkelse tillkommer landskapet jämlikt 13 § 1 mom. 17 p Självstyrelselagen, där det stadgas att lagstiftningsbehörigheten beträffande väghållningen förbehållits landskapet. Men på denna punkt råder stor osäkerhet.

I praktiken spelar det dock inte någon större roll för bidragsgivningen om landskapet har lagstiftningsbehörighet endast för ägovägar eller om lagstiftningsrätten omfattar även övriga enskilda vägar. På Åland är nämligen förhållandena sådana att i stort sett alla enskilda vägar kan karaktäriseras som ägovägar. Av detta följer att anslag kan upptas och bidrag givas till de aktuella vägarna redan inom ramen för gällande lagstiftning. Stiftande av en ny lag är således onödigt.

Vad sedan gäller frågan om stiftande av lag om enskilda vägars förvaltning har utskottet stannat för följande.

Utskottet har konstaterat att mer utvecklade förvaltningsorgan än de landskapslagen om ägovägar föreskriver i vissa fall kan anses önskvärda.

Av det föregående har dock framkommit att landskapets lagstiftningsbehörighet beträffande enskilda vägar i vid bemärkelse är oklar. Att stifta lag om förvaltningen av ägovägar är däremot möjligt.

Ett problem i det sammanhänget är dock att det inte torde gå att ändra eller komplettera nugällande lag om ägovägar utan att samtidigt ändra däri ingående stadganden om ändringssökande, eftersom dessa inte är överensstämmande med motsvarande stadganden i lagen om enskilda vägar och stadgandena om ändringssökande är att hänföra till rättegångsväsendet, på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket. - Nämnas kan nämligen att en ändring av landskapslagen om avlöning och pension för tjänsteinnehavarna inom folkskolväsendet i landskapet Åland fick förfalla år 1967 på grund av att den i landskapslagen stadgade besvärsmyndigheten inte ändrades till den i rikslagen angivna i samband med lagändringen.

Utskottet har därför funnit det angeläget att landskapsstyrelsen utreder möjligheterna för delägarna i ägovägar att i stöd av en ny separat landskapslag inrätta förvaltningsorgan för vägarna i enlighet med stadgandena i lagen om enskilda vägar. Den nya lag utskottet tänkt sig skulle gälla endast för sådana ägovägar för vilka väglag grundats. Bestämmelserna om grundande av väglag, förvaltningsbestämmelserna och bestämmelserna om ändringssökande skulle vara likalydande som motsvarande bestämmelser i lagen om enskilda vägar.

Utskottet önskar dock understryka att avsikten är att den nugällande landskapslagen om ägovägar fortsättningsvis skulle gälla för förvaltningen av ägovägar för vilka väglag inte grundats i enlighet med det ovan sagda.

Utskottsordföranden Carlson anmälde avvikande åsikt beträffande nedanstående kläm.

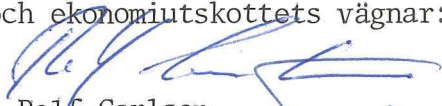
Med hänvisning till det anförda får utskottet vördsamt föreslå

att föreliggande hemställningsmotion måtte förkastas till den del den avser utarbetande av förslag till lag om landskapsbidrag till privata vägars underhåll, samt

att Landstinget måtte hemställa om att landskapsstyrelsen utarbetar förslag till landskapslag om förvaltningen av ägovägar, om resultatet av den i motiveringen nämnda utredningen ger möjlighet härtill.

riehamn den 22 mars 1978.

På lag- och ekonomiutskottets vägnar:

Rolf Carlson
ordförande

Folke Husell
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Carlson, viceordföranden Göte Sundberg
samt ledamöterna Björklund, Elmer Jansson och Lundberg.

Till lag- och ekonomiutskottet

från lagutskottet.

Med anledning av att lag- och ekonomiutskottet inbegärt lagutskottets utlåtande däröver, huruvida landstinget ägde behörighet att lagstifta också i frågor rörande privata (enskilda) vägars underhåll och förvaltning, får lagutskottet härmed vördsamt anföra följande.

Den 1 januari 1963 har lagen om enskilda vägar (FFS 358/62) trätt i kraft i riket. Lagen ersatte rikets lag om ägovägar från år 1927. Den 3 december 1962 fattade landstinget å sin sida ett beslut om antagande av landskapslag angående enskilda vägar. Den 21 februari 1963 yttrande Ålandsdelegationen, att nämnda landstingsbeslut hänförde sig till väghållningen, beträffande vilket område landstinget jämlikt 13 § 1 mom. 17 punkten Självstyrelselagen har lagstiftningsbehörighet. Högsta domstolen däremot fann i sitt utlåtande av den 5 april 1963 att lagstiftningen om enskilda vägar är att hänföra till privaträtten. På detta område tillkommer lagstiftningsbehörigheten riket med undantag av sådana stadganden av privaträttslig natur som hör till de landskapets lagstiftningsbehörighet förbehållna rättsområdena, vilka nämnas i 13 § 1 mom. 4, 6, 8 och 9 punkterna självstyrelselagen. På grund av att landstinget enligt nämnda 8 punkt har rätt till lagstiftning beträffande idkande av jordbruk, ansåg Högsta domstolen, att landstinget har rätt att stifta lag om ägovägar men däremot inte att fatta beslut om antagande av en landskapslag, som skulle gälla alla slag av enskilda vägar.

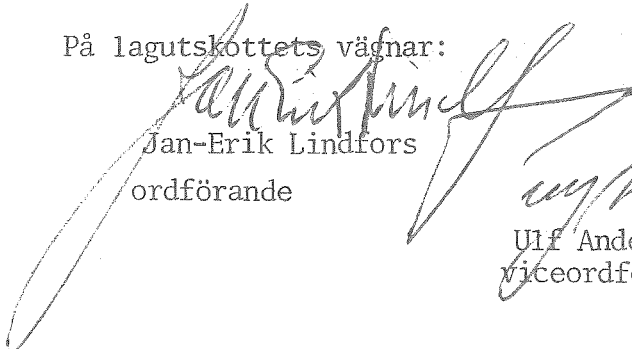
Med stöd av Högsta domstolens utlåtande beslöt Republikens President den 11 april 1963 att landstingets beslut skulle förfalla.

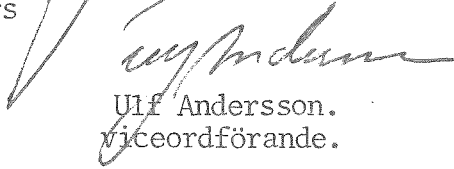
I enlighet med detta beslut av presidenten skulle således landstinget icke böra anses tillkomma behörighet att lagstifta om enskilda vägar och icke heller behörighet att anvisa medel för sådana vägars underhåll. Lagutskottet önskar emellertid framhålla, att av de två berörda tolkningarna i fråga om Självstyrelselagen och lagstiftningsbehörigheten beträffande enskilda vägar, förefaller Ålandsdelegationens tolkning att sannolikt vara den mera korrekta. Gällande praxis i landskapet torde också vara den att landskapslagen om ägovägar av den 15 januari 1932 skall tillämpas på alla slag av enskilda vägar. Rikets lag om enskilda vägar tillämpas däremot icke på Åland.

Sammanfattningsvis konstaterar lagutskottet alltså, att Republikens President år 1963 visserligen fattat beslut om att en lagframställning från landstinget om enskilda vägar skulle förfalla men att landstinget ändock med en i dag mera vidsynt tolkning av Självstyrelselagens stadganden än för femton år sedan möjligen kunde anses tillkomma behörighet att lagstifta också i sådana ärenden angående väghållning som rör enskilda vägars underhåll och förvaltning. Dock understryker lagutskottet, att endast Republikens President kan fatta ett definitivt beslut i saken sedan han beretts tillfälle att överväga problematiken.

Mariehamn den 5 januari 1978.

På lagutskottets vägnar:

Jan-Erik Lindfors
ordförande

Ulf Andersson.
viceordförande.